

концептуальності, системності, керованості, відтворюваності та ефективності. Вона (модель) визначається цілями, що мають значний вплив на якість професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів.

Викладене вище зумовлює необхідність

дослідження ефективності запропонованої структурно-функціональної моделі технології формування педагогічної фасилітації майбутніх інженерів-педагогів у процесі вивчення дисциплін професійної та практичної підготовки.

Література:

1. Волкова В. Н. Основы теории систем и системного анализа : учебник / В. Н. Волкова, А. А. Денисов. – СПб. : Изд. СПГГТУ, 1998. – 520 с.
2. Блауберг И. В. Системный подход как современное общенаучное направление [Текст] / И. В. Блауберг, Б. Г. Юдин // Диалектика и системный анализ. – М. : Наука, 1986. – 300 с.
3. Кисла Н. Сутність педагогічної фасилітації / Н. Кисла // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. – Вип. 571 : Педагогіка та психологія. – С. 82–88.
4. Бочарькова Н. Дослідження сутності поняття «педагогічна фасилітація» / Н. Бочарькова // Вища школа : науково-практичне видання. – 2011. – № 3. – С. 98–104.
5. Маслова Е. А. Условия формирования фасилитативной направленности у студентов педагогического колледжа / Е. А. Маслова. – [Электронный ресурс] : Современные проблемы науки и образования. – 2012. – № 1. – Режим доступа : <http://www.science-education.ru/101-5534>.

УДК 378:316.624

Т.М. Горохівська, м. Львів, Україна / T. Horokhivska, Lviv, Ukraine
e-mail: t.gorokhivska@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В СУЧАСНОМУ СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація. В статті розглянуто проблему виникнення девіантної поведінки у студентському середовищі. Зроблено аналіз літератури з різноманітних аспектів проблеми девіантної поведінки дітей, підлітків та молоді. Визначено, що девіантна поведінка – це система вчинків чи окремі вчинки, які суперечать прийнятим в суспільстві нормам і проявляються у вигляді незбалансованих психічних процесів, неадаптованості, порушенні процесів самоактуалізації та ухиленні від морального та етичного контролю особистості над власною поведінкою, містить різні причини формування і розвитку. Виділено соціально-економічні, соціально-педагогічні, соціально-культурні, психологічні та біологічні причини формування девіантної поведінки. Встановлено, що залежно від способів взаємодії з реальністю та порушення тих чи інших суспільних норм, виокремлюються наступні види девіацій: делінквентна поведінка, адиктивна поведінка, наркозалежна поведінка, психопатологічна поведінка. Проаналізовано ті види девіантної поведінки, які найчастіше спостерігаються в сучасному студентському середовищі – делінквентну і адиктивну поведінку. Виокремлено форми делінквентної поведінки, як сукупності протиправних вчинків людини: проступки, правопорушення, злочини, а також основні групи адиктивної поведінки: нехімічні адикції, хімічні адикції, проміжні форми адикції. Запропоновано способи педагогічної профілактики делінквентної та адиктивної поведінки в сучасному студентському середовищі.

Ключові слова: девіантна поведінка, норма, студент, особистість, види девіацій, делінквентна поведінка, адиктивна поведінка, хімічні адикції, нехімічні адикції, проміжні форми адикції, студентське середовище.

Pedagogical conditions of prevention of deviant conduct in the modern student environment

Annotation. In the article the problem of origin of deviant conduct is examined in a student environment. The different scientific literature is analyzed near the decision of problems of deviant conduct of children and young people. The concept of deviant conduct is observed as a system of actions or individual actions that are contrary to accepted society norms. Deviant conduct includes different reasons of formation and development. It was found causes that influenced the origin of deviant conduct: social-economic, social-pedagogical, social-cultural, psychological and biological causes. The author determines the types of deviancy: delinquent behavior, addictive behavior, drug addict's behavior, psychopathological behavior. Analyzes the types of deviancy which arise in students environment - delinquent behavior and addictive behavior. Identified and justified the forms of forms of delinquent behavior as a totality of illegal actions: misconduct, offences, crimes. Implementation of main groups of addictive behavior: chemical addiction, non-chemical addiction, intermediate forms of addiction. Some advices of methods of pedagogical prevention of delinquent behavior and additive behavior in the modern student environment is described in the article.

Key words: deviant conduct, norm, student, personality, types of deviancy, delinquent behavior, addictive behavior, chemical addiction, non-chemical addiction, intermediate forms of addiction, student environment.

Постановка проблеми. Соціально-економічні процеси трансформації, які відбуваються в Українській державі, супроводжуються кризовими явищами, що охопили всі сфери суспільства. Відбувається заповнення соціального простору порушенням та ігноруванням існуючих норм права та моралі, девіантними проявами. Подібні зміни стають підґрунтям складної ситуації вибору пріоритетів, засобів адаптації, цінностей, форм суспільної поведінки. Особливо гостро ця проблема проявляється у молодіжному середовищі, зокрема, студентському. Не випадковим є швидке зростання студентської злочинності, алкоголізації і наркотизації, суїцидальної поведінки. Ці обставини актуалізують необхідність визначення основних детермінант та педагогічних умов попередження девіантної поведінки в сучасному студентському середовищі.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз літератури дає підстави стверджувати, що різноманітні аспекти проблеми девіантної поведінки дітей, підлітків та молоді перебувають у фокусі сучасних наукових спостережень.

Так, психолого-педагогічні основи девіантної поведінки досліджуються науковцями, серед яких І. Бех, А. Богуш, В. Бондар, В. Бутенко, М. Євтух, В. Кащенко, Г. Костюк, О. Лазурський, С. Сисоєва, М. Фіцула та ін. Соціологічні та філософські аспекти девіантної поведінки визначаються у працях В. Білецького, О. Волянської, А. Демічевої, А. Капської, Л. Котлярова, Т. Перепелиці та ін.

Безпосередньо дослідженням девіантної поведінки молоді займалися В. Лісовський, І. Ільїнський, В. Левічева, В. Чупров та ін. Особливості розвитку особистості підлітків і молоді з девіантною поведінкою є предметом уваги М. Алемаскіна, А. Донцова, Е. Еріксона, А. Ільяненко, А. Личко, В. Кудрявцева, Н. Максимової, В. Маценко, І. Невського, О. Тарновської та ін. Мотиви виникнення девіантної поведінки підлітків та молоді, їх діагностика розглядаються в працях В. Баженова, А. Белкіна, І. Козубовської, Л. Кондрашової, О. Кочетова, В. Оржехівської, Г. Пономаренко та ін. Специфіка коригування поведінкових відхилень і психологічні особливості правопорушень неповнолітніх та молоді розкриваються у дослідженнях В. Баранніка, Т. Ваврик, В. Ковальова, Н. Пихтіної, І. Пономаренко, Г. Товканець та ін. Профілактиці девіантної поведінки молоді присвячені праці Л. Волошиної, І. Максимової, М. Левіна, М. Познякової, І. Стрельчука та ін.

Значну частину досліджень становлять роботи науковців з вивчення видів девіантної поведінки молоді, серед яких О. Бандурка, В. Соколов, В. Водник, О. Зелінський, Ю. Золотарьова, В. Іванова, Є. Ставицька та ін. Вагомим є внесок дисертаційних досліджень з проблеми профілактики та корекції девіантної поведінки молодших школярів, підлітків та студентської молоді (І. Данченко, Ю. Клейберг,

І. Козубовська, С. Кузікова, Л. Линник, О. Литкіна, В. Маценко, Т. Малихіна, Т. Федорченко, І. Хозраткулова, О. Шарапова та ін.).

За даними, представленими в науковій літературі, можна зробити висновок, що наразі існує чимала кількість обґрунтованих положень і висновків з проблеми девіантної поведінки підлітків та молоді, проте малодослідженими залишаються форми впливу, чинники детермінації та шляхи попередження девіантної поведінки студентської молоді вищих навчальних закладів.

Мета статті – проаналізувати причини виникнення девіантної поведінки у студентському середовищі, розглянути найбільш поширені види девіантних проявів серед студентів – делінквентну і адитивну поведінку та визначити основні педагогічні умови попередження таких відхилень поведінки в означеному середовищі.

Виклад основного матеріалу. Девіантна поведінка, як система вчинків чи окремі вчинки, які суперечать прийнятим у суспільстві нормам і проявляються у вигляді незбалансованих психічних процесів, неадаптованості, порушенні процесів самоактуалізації та ухиленні від морального та етичного контролю особистості над власною поведінкою [8, с. 347], містить різні причини формування і розвитку. Дослідники (О. Безпалько, О. Змановська, І. Кон, Л. Шнейдер та ін.) поділяють основні детермінанти девіацій підлітків та молоді на декілька груп.

Так, до соціально-економічних причин дослідники відносять зниження життєвого рівня населення, майнове розшарування суспільства, обмеження можливостей соціально-схвалених форм заробітку, безробіття, доступність алкоголю та тютюну для неповнолітніх, широка реклама психоактивних речовин, зниження рівня соціальної безпеки у суспільстві та ін. [8, с. 350]. Невисокий рівень матеріальної забезпеченості та соціальної захищеності широких верств населення спричиняє невизначеність, невпевненість у майбутньому.

Соціально-педагогічні причини включають кризу інституту сім'ї; виховання у неповних сім'ях; завищені вимоги батьків до дітей, підлітків і юнаків; ворожість та конфлікти між батьками; критицизм підлітків, молоді по відношенню до навчального закладу, сім'ї, відчуженість від них; низький статус у навчальному колективі (класі або студентській групі); велике навчальне навантаження університетів; слабку систему позанавчальної зайнятості школярів та студентів; педагогічну занедбаність; засвоєння жорстких норм поведінки; труднощі соціальної адаптації в колективах [2; 3; 4]. До цього слід додати комерціалізацію сфери освіти, охорони здоров'я, дозвілля тощо, скорочення мережі культурних та спортивних закладів, практичну відсутність безкоштовних центрів дозвілля.

З іншого боку слід зазначити, що сама система освіти має певний «девіантний» потенціал, зокрема через традиційне ставлення викладачів до учнів і студентів, умови праці, що спричиняють професійне «вигорання» і професійні деформації особистості педагогів тощо [1].

Соціально-культурні причини представлені зниженням морально-етичного рівня населення, поширенням кримінальної субкультури, пошуком визнання в асоціальних групах з ідеалами агресивної поведінки та насильства, лібералізацією статевої моралі, домінуванням серед молоді культури сили [8]. До соціально-культурних чинників девіантної поведінки також належить стан аномії (падіння моральності), властивий кризовому суспільству, «подвійну мораль», протилежність декларованих та реальних цінностей й ідеалів. Особистість усвідомлює і переживає сильні негативні емоції через прірву між офіційними культурними цінностями і неможливістю їх досягнення [5]. Особливу роль у цьому контексті відіграють засоби масової комунікації, що демонструють широкий потік інформації зі сценами насильства та аморальної поведінки, негативно впливаючи на духовний світ підлітків та студентів. Через це, як зазначає А. Бандура, створюються моделі девіантної поведінки, які є своєрідним зразком для копіювання такої поведінки широкими верствами населення [9].

Психологічні причини девіантної поведінки серед підлітків та студентської молоді включають прагнення незалежності від дорослих; бажання бути визнаним у групі однолітків; потяг до самоствердження; несформовану систему моральних цінностей; бажання виглядати дорослим; гедоністичні мотивації; потребу змінити психічний стан у стресовій ситуації; підвищену тривожність, низьку самооцінку; інфантилізм; внутрішні конфлікти; втрату сенсу життя; підвищений, у порівнянні з однолітками, рівень конформізму; акцентуації характеру, психопатії; психопатологічні синдроми (депресію, паранойю, мстивість та ін.); негативні риси характеру (зздрість, лінощі, жадібність та ін.); спотворену пізнавальну активність [8, с. 351]. Так, пов'язуючи девіантну поведінку з психічними аномаліями, Л. Шнейдер виділяє групу, до якої входять астеніки, шизоїди, епілептоїди та особи з акцентуованим характером [10, с. 11].

Біологічним підґрунтям науковці вважають порушення роботи ферментативної та гормональної систем організму, наслідки спадковості, вплив різноманітних факторів природного середовища (рівень радіації, хімічний склад повітря тощо) [1, с. 188]. Необхідно також відмітити несприятливу екологічну ситуацію, адже, екологічні чинники здатні провокувати агресивну поведінку, вони позначаються на генетичному коді, спричиняючи, зокрема, спадкову (генетичну обтяженість) щодо адиктивної поведінки, погіршення стану фізичного і психічного здоров'я, збільшення кількості осіб, схильних до депресії,

наві'язливих страхів тощо [1; 5].

О. Змановська стверджує, що біологічним фоном, на якому існує юнацька девіантність, є велика кількість різноманітних психічних аномалій, ускладнені пологи, органічна патологія. Водночас, дослідниця пропонує розглядати девіантну поведінку в межах медичної норми, розмежовуючи поведінку звичайної людини та девіантну поведінку психічно хворих як поведінку з відхиленням від медичних норм [3, с. 10-11].

І. Кон девіантну поведінку особистості поділяє на дві великі категорії. Перша з них – поведінка, що відхиляється від норм психологічного здоров'я і представляє собою наявність психопатології. Друга – поведінка, що порушує культурні, соціальні та правові норми [4].

Залежно від способів взаємодії з реальністю та порушення тих чи інших суспільних норм О. Безпалько виокремлює наступні види девіацій: делінквентна поведінка, адиктивна поведінка, наркозалежна поведінка, психопатологічна поведінка [8, с. 351].

Враховуючи, що психопатологічна поведінка не є предметом дослідження цієї статті, звернемо увагу на ті види девіантної поведінки, які найчастіше спостерігаються в сучасному студентському середовищі – делінквентну і адиктивну поведінку.

Делінквентна поведінка – це сукупність протиправних вчинків людини, за які в особливо важких випадках може накладатися покарання згідно зі статтями цивільного та кримінального кодексів [6].

До протиправних дій належать: проступки (провини), правопорушення та злочини. Типовими для студентського середовища проступками є лихослів'я, порушення дисципліни, несвоєчасна підготовка навчального матеріалу, невідвідування занять без поважних причин, використання «шпаргалок» на іспитах і заліках, бешкетування та ін. Більшість подібних відхилень пов'язана з навчальним процесом і є характерною тільки для студентства, у зв'язку з чим її можна охарактеризувати як специфічні девіації.

Правопорушення, як порушення адміністративних та правових норм, у студентському середовищі проявляються через «оплачуваний» спосіб здавання сесії, дрібні крадіжки, здирництво, викрадення автотранспортних засобів, хуліганство, проституцію та ін. Найважчою формою делінквентної поведінки є злочин – протиправне, суспільно-небезпечне діяння, що класифікується за певними нормами кримінально-процесуального права (зґвалтування, нанесення значних тілесних пошкоджень та ін.).

У молодіжному середовищі виокремлюють певні групи делінквентних осіб: індивіди, які здійснюють правопорушення під впливом певних обставин чи оточуючих людей; особи з достатнім рівнем правосвідомості, але пасивним ставленням до інших порушників правових норм; молоді люди, що випадково здійснюють правопорушення; особи, що

свідомо порушують правові норми.

Якщо студент пристає до одного з видів девіантної поведінки, це провокує залучення його до інших видів девіантних проявів через зв'язок і взаємозалежність різних форм девіацій.

Адиктивна поведінка характеризується як поведінка людини, для якої притаманне прагнення до відходу від реальності шляхом штучної зміни свого психічного стану завдяки прийому різноманітних хімічних речовин чи постійній фіксації уваги на певних видах діяльності з метою розвитку та підтримання інтенсивних емоцій [8, с. 351]. За певних, вже означених вище причин, молода людина розпочинає пошуки адиктивного агента, за допомогою якого можна хоча б на деякий час заглибитися у «альтернативний», «віртуальний» стан. Адиктивний агент стає незамінним супутником людини, яка поступово звикає до нього і не усвідомлює, що відчуття свободи, яке вона переживає завдяки обраному агенту, є тимчасовим, а можливість потрапити у залежність – реальною [7, с. 69].

Нині дослідники розрізняють три групи різновидів адиктивної поведінки: нехімічні адикції (патологічна схильність до азартних ігор (гемблінг), комп'ютерна залежність, інтернет-залежність, трудовоголізм, релігійний фанатизм та ін.); проміжні форми адикції (порушення харчової поведінки (анорексія – відмова від їжі, булімія – прагнення до постійного споживання їжі) та ін.); хімічні адикції (вживання та вдихання психоактивних речовин: тютюну, алкоголю, наркотиків, медичних препаратів, речовин побутової хімії та ін.). Водночас, адиктивну поведінку молоді визначають ще як поведінку, яка передуює формуванню патологічної залежності від наркогенних речовин. При цій формі поведінки негативна пристрасть людини до хімічних речовин ще не досягла стадій психічної та фізичної залежностей, тобто захворювання на наркоманію, алкоголізм та токсикоманію.

Подолання такої складної соціально-педагогічної проблеми як девіантна поведінка студентської молоді передбачає вивчення всього

комплексу причин виникнення делінквентних і адиктивних проявів, створення системи попереджувальних заходів, спрямованих на протидію умовам і факторам девіантної поведінки.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив визначити педагогічні умови, які сприятимуть попередженню зростання девіантної поведінки у студентському середовищі:

- створення сприятливих умов розвитку, навчання і виховання, педагогічної підтримки студентів у адаптації до умов навчального закладу;

- забезпечення умов для усунення факторів девіантної поведінки (за допомогою форм і методів: лекції, практикуми, інструктажі, бесіди із запрошеними спеціалістами, консультування, спілкування та ін.);

- формування потреби у моральному самовизначенні, морально-психологічній стійкості як основного характерологічного утворення, навичок відмови від проявів девіантної поведінки;

- здійснення спеціальної підготовки адміністрації і викладачів ВНЗ, активна участь кураторів студентських академічних груп з попередження девіантної поведінки в студентському молодіжному середовищі.

Висновок. Якщо адиктивна поведінка тією чи іншою мірою аналізується педагогами, психологами і соціологами, делінквентні прояви у студентському середовищі розглядаються переважно періодично, в рамках конкретних досліджень. Між тим, зв'язок адиктивної і девіантної поведінки свідчить про спільні джерела походження, що доводить доцільність єдності у їх вивченні.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми девіантної поведінки студентської молоді. Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні змісту превентивної роботи відповідно до видів і форм делінквентної та адиктивної поведінки, удосконаленні методичного інструментарію педагогічної діяльності з означеної проблеми.

Література:

1. Дроздов О. Ю., Скок М. А. Проблеми агресивної поведінки особистості. / О.Ю. Дроздов, М.А. Скок. – Чернігів: ЧДПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2000. – 156 с.
2. Єгорова О.Б., Кизим Г.С., Ільїнська Н.С. Прояв девіантної поведінки студентів-психологів із вираженою функціональною асиметрією головного мозку / О.Б. Єгорова, Г.С. Кизим, Н.С. Ільїнська // Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / [ред. кол.: С.Д. Максименко (голова), Л.А. Онуфрієва та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. – Вип. 26. – С. 186-198.
3. Змановская Е.В. Девиантология (Психология отклоняющегося поведения) / Е.В. Змановская. – М.: Издат. центр «Академия», 2003. – 288 с.
4. Кон И. С. Психология ранней юности: Кн. для учителя / И.С. Кон. – М.: Просвещение, 1989. – 255 с.
5. Максимова Н. Ю. Психология адиктивной поведінки: Навч. посіб. – К.: ВПУ «Київський університет», 2002. – 308 с.
6. Оржехівська В.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх / В.М. Оржехівська. – К.: ІЗМН, 1996. – 365 с.
7. Самойлов А.М. Нехімічні та проміжні форми адиктивної поведінки підлітків / А.М. Самойлов // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць / [ред. кол.: І.А. Зязюн (голова) та ін.]. – Київ – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. – Вип. 39. – С. 69-73.
8. Соціальна педагогіка / За ред. Капської А.Й. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.
9. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности / Д. Зиглер, Л. Хьелл. – СПб.: Питер Ком, 1998. – 608 с.

10. Шнейдер Л.Б. Девиантное поведение детей и подростков / Л. Б. Шнейдер. – М.: Академический проект; Трикта, 2005. – 336 с.

УДК 378.016:[53+51]

В.О. Демкова, В.Ф. Заболотний, м. Вінниця, Україна
V. Demkova, V. Zabolotniy, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: vitademkova@yandex.ua

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ І МАТЕМАТИКИ

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз різних наукових підходів до визначення поняття освітнього середовища вищого навчального закладу та обґрунтування даної категорії як однієї з педагогічних умов реалізації особистості студента, як фактору розвитку особистості майбутнього вчителя фізики і математики. Під поняттям освітнього середовища вищого навчального закладу розуміють професійно і особистісно-стимулююче середовище, яке є сукупністю матеріальних, педагогічних і психологічних факторів вузівської дійсності, що спонукають об'єктів освітнього процесу до професійно-особистісного розвитку і саморозвитку. Створення освітнього середовища у вищому навчальному закладі є важливою умовою, що стимулює результативність педагогічної підготовки у професійному становленні майбутнього вчителя фізики і математики. Суб'єкти освітнього процесу організують, створюють освітнє середовище, постійно впливають на нього в процесі функціонування. Розглянуто суть, основні структурні компоненти та фактори освітнього середовища як засобу опосередкованого педагогічного впливу на студентів у вищій школі. За однією з класифікацій до особистісних компонентів середовища відносять: соціальний, мотиваційний, креативний, рефлексивний, аксіологічний та інтегративний. Освітнє середовище з фізики включає в себе такі компоненти: ресурсно-суб'єктний, матеріально-технічний та ідейно-технологічний. До факторів освітнього середовища відносять сукупність явищ і процесів, які в предметно-рекреаційному, просторово-тимчасовому, інформаційному, комунікативно-діяльницькому, морально-психологічному або будь-яких інших аспектах пов'язані з освітнім процесом, виступають як його умова, передумова, предметна оболонка.

Ключові слова: освітнє середовище, освітнє середовище вищого навчального закладу, компоненти середовища, фактори освітнього середовища, освітній процес, складові освітнього середовища з фізики, професійна підготовка, педагогічний процес.

Annotation. In this article completed theoretical analysis of different scientific approaches to the definition of the educational environment of higher educational establishment and justification this category as one of pedagogical conditions of realization of student's personality, as a factor of development of personality of future physics and mathematics teachers. The concept of the educational environment of a higher educational institution is professionally and personally stimulating space, which is a collection of material, pedagogical and psychological factors of University actually inducing objects of the educational process to professional and personal development and self-development. It is important to create an educational environment in a higher educational institution, which will stimulate the effectiveness of the pedagogical training in the professional development of future teacher of physics and mathematics. The subjects of the educational process and organize, create educational environment and permanently affect him in the operation. The paper identifies the components of educational environment as a means of instructor's indirect influence on the students' development at higher school. Personal components of the environment include: social, motivational, creative, reflective, ethical and integrative. Learning environment in physics includes the following components: the resource and subjective, material and ideological and technological. The factors of the educational environment include the totality of phenomena and processes, which subject recreational, spatial-temporal, informational, communicative-active, moral-psychological or any other aspects related to educational process, serve as a condition and prerequisite, the subject sheath.

Key words: educational environment, educational environment of higher educational institutions, components of environment, factors of educational environment, educational process, educational environment components in physics, professional training, pedagogical process.

Постановка проблеми. Інтеграція вищої освіти України до світового освітнього простору та модернізація національної системи педагогічної освіти вимагає вдосконалення професійної підготовки спеціалістів та створення відповідного дієвого освітнього середовища. Освітнє середовище професійної підготовки фахівця є складовою освітнього середовища вищого навчального закладу.

У цьому контексті набуває актуальності

завдання перетворення освітнього середовища вищого навчального закладу на високоорганізовану спільноту з прогресивними поглядами, продуктивною діяльністю, яка забезпечує умови становлення компетентної особистості, здатної якісно розв'язувати професійні проблеми. Адже саме освітнє середовище вищого навчального закладу має великий вплив на особистість студента впродовж усього його періоду навчання.